

A tipikus és atipikus foglalkoztatás összehasonlítása¹

VÉDELMI INTÉZKEDÉSEK	2
A TIPIKUS ÉS ATIPIKUS FOGLALKOZTATÁS ÖSSZEHASONLÍTÁSA	7
I. Szerződéstípusok.....	8

---

¹ Utolsó frissítés: 2021.12.31. napján hatályos jogszabályok és 2022.01.21. napján hatályos védelmi intézkedésekről szóló szabályok szerint

VÉDELMI INTÉZKEDÉSEK

A Kormány az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó SARS-CoV-2 koronavírus világjárvány (a továbbiakban: koronavírus világjárvány) következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében **Magyarország egész területén továbbra is veszélyhelyzet van érvényben. A Parlament módosította a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló törvényt, amelynek hatálya és így a koronavírus-járvány miatti veszélyhelyzet 2022. június elsejéig tart.² Így továbbra is biztosítható a hatékony és gyors döntéshozatal ahhoz, hogy a járvány okozta nehézségekre rugalmasan lehessen válaszokat adni. Amennyiben a járványhelyzet lehetővé teszi, a Kormány kezdeményezni fogja a veszélyhelyzet korábbi megszüntetését.**

2022. június 18-áig³ hosszabbította meg a Kormány a járványügyi készültséget. A rendelet szerint az eddig 2021. december 18-áig tartó időszak határidejét 2022. június 18-ig tolták ki.

A védelmi intézkedések aktuális, részletes szabályairól a <https://www.jogpontok.hu/Tajekoztatok> oldalon található tájékoztató anyagban olvashatóak további fontos információk.

---

² 2021. évi CXXX. törvény a veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről

³ 705/2021. (XII. 15.) Korm. rendelet a járványügyi készültség bevezetéséről szóló 283/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet módosításáról

A távmunkával kapcsolatos szabályok⁴

Átemelték a normál jogrendbe is a veszélyhelyzet alatt a távmunkával kapcsolatban hozott szabályokat és **a veszélyhelyzet megszűnése után továbbra is hatályban lesznek, a veszélyhelyzet megszűnésekor lépnek hatályba a következő szabályok** (hatálybalépésének időpontját a Miniszterelnök annak ismertté válását követően a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett egyedi határozatával állapítja meg):

A Munka Törvénykönyve (2012. évi I. törvény) módosításai:

Távmunkavégzés esetén a munkavállaló a munkát a munkaidő egy részében vagy egészében a munkáltató telephelyétől elkülönült helyen végzi. Tehát lehetővé válik a részbeni távmunkavégzés is.

A munkaszerződésben meg kell állapodni a munkavállaló távmunkavégzés keretében történő foglalkoztatásában.

Eltérő megállapodás hiányában a távmunkavégzés során

- a) a munkáltató utasítási joga a munkavállaló által ellátandó feladatok meghatározására terjed ki,
- b) a munkáltató az ellenőrzési jogát távolról számítástechnikai eszköz alkalmazásával gyakorolja (ez a munkáltató adminisztratív terheit csökkenti),
- c) a munkavállaló a munkáltató telephelyén a tárgyévben legfeljebb a munkanapok egyharmada esetén végez munkát, és

---

⁴ 2021. évi CXXX. törvény a veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről

- d) a munkáltató biztosítja, hogy a munkavállaló a területére beléphessen és más munkavállalóval kapcsolatot tartson.

Ha a munkáltató az ellenőrzés jogát a távmunkavégzés helyén gyakorolja, akkor az ellenőrzés nem jelenthet a munkavállaló, valamint a távmunkavégzés helyeként szolgáló ingatlant használó más személy számára aránytalan terhet.

A munkáltató a távmunkát végző munkavállalónak minden olyan tájékoztatást köteles megadni, amelyet más munkavállalónak biztosít.

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény módosításai:

A távmunkavégzés – a munkáltatóval kötött megállapodás alapján – a munkavállaló által biztosított munkaeszközzel is történhet. Az ilyen munkaeszköz esetén a munkáltató a kockázatértékelés elvégzése során győződik meg a munkaeszköz egészséget nem veszélyeztető és biztonságos állapotáról. A munkaeszköz egészséget nem veszélyeztető és biztonságos állapotának fenntartásáról ebben az esetben a munkavállaló gondoskodik.

A munkáltató a munkavállalót tájékoztatja a törvényben meghatározott munkahelyi munkavédelmi tanácskozási és érdekképviseleti lehetőségekről és gyakorlatról, továbbá az ezzel összefüggő feladatot ellátó felelős személyekről, elérhetőségük adatairól.

Az információtechnológiai vagy számítástechnikai eszközzel, rendszerrel (a továbbiakban együtt: számítástechnikai eszköz) végzett távmunka esetén

- a) a munkáltató írásban tájékoztatja a munkavállalót a munkavégzéshez szükséges, egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülmények szabályairól,
- b) a munkavállaló a munkavégzés helyét az a) pont szerinti munkakörülmények teljesülésére figyelemmel választja meg (a munkavégzés helye a módosuló munkavédelmi előírások betartása mellett szabadon megválasztható),
- c) a munkáltató a munkavédelmi szabályok megtartását – eltérő megállapodás hiányában – számítástechnikai eszköz alkalmazásával távolról ellenőrizheti.

A nem számítástechnikai eszközzel végzett távmunka esetén a nagyobb kockázatra tekintettel maradnak a szigorúbb munkavédelmi kritériumok, a felek írásban állapodnak meg a munkavégzés helyéről (a továbbiakban: távmunkavégzési hely). Ez csak a munkáltató által munkavédelmi szempontból előzetesen megfelelőnek minősített távmunkavégzési helyen folytatható.

A távmunkavégzési helyen a munkavállaló a munkáltató hozzájárulása nélkül nem változtathatja meg a munkakörülményeket.

A munkáltató vagy megbízottja rendszeresen köteles meggyőződni arról, hogy a távmunkavégzési helyen a munkakörülmények megfelelnek-e a követelményeknek, a munkavállalók ismerik, illetve megtartják-e a rájuk vonatkozó rendelkezéseket.

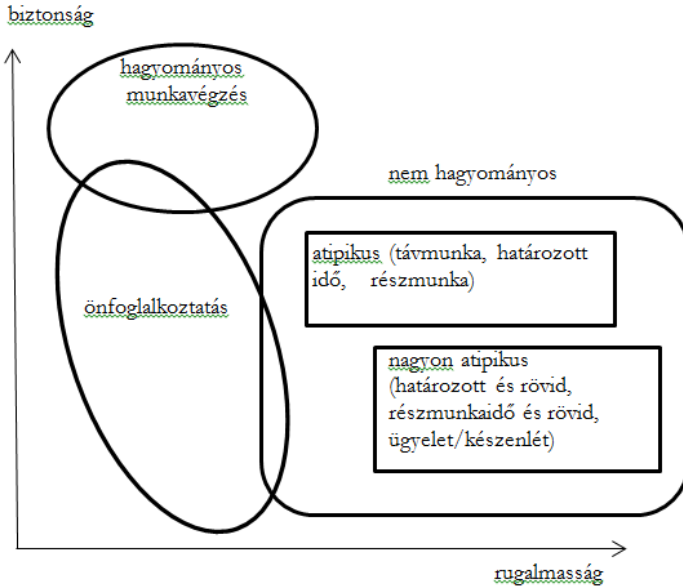
Ezen túlmenően a munkáltató vagy megbízottja a kockázatértékelés elvégzése, balesetvizsgálat lefolytatása, valamint a munkakörülmények ellenőrzése céljából léphet be és tartózkodhat a távmunkavégzési helyként szolgáló ingatlan területén.

A távmunkavégzési helyként szolgáló ingatlan területére a munkavédelmi képviselő a munkavállaló beleegyezésével léphet be és tartózkodhat.

A hatósági ellenőrzés a távmunkavégzés helyeként szolgáló ingatlant használó más személy számára aránytalan terhet nem jelenthet. A munkavédelmi hatóság a munkáltatót és a munkavállalót az ellenőrzés megkezdése előtt legalább 3 munkanappal tájékoztatja. A munkáltató az ilyen céllal a távmunkavégzés helyeként szolgáló ingatlan területére történő belépéshez szükséges hozzájárulást a munkavállalótól legkésőbb az ellenőrzés megkezdéséig beszerzi.

A TIPIKUS ÉS ATIPIKUS FOGLALKOZTATÁS ÖSSZEHASONLÍTÁSA

A rugalmas, illetve atipikus foglalkoztatási viszonyok főként a szerződéses szabadság munkajog által határolt keretei között alakulnak ki. Mind a munkáltatói, mind a munkavállalói oldal profitálhat ezen foglalkoztatási formákból, ugyanakkor fontos kiemelni, hogy az esélyegyenlőség és a joggal való visszaélés tilalmának betartása mellett élhetnek csak a munkáltatók ezekkel a lehetőségekkel. Ennek fő oka, hogy az atipikus munkavállalók helyzete általában kiszolgáltatottabb, mint a hagyományos jogviszonyban foglalkoztatott társaiké. Ennek ellenére olyan előnyökkel járhat az ilyen munkavégzés – kötetlenebb munkarend, illetve munkaidő, munkavégzés helyének megváltoztatása –, amely miatt bizonyos munkavállalói csoportok körében mégis népszerűek tudnak lenni ezek a lehetőségek. Ezenkívül sajnos meg kell említeni, hogy a rugalmas foglalkoztatási lehetőségek gyakran terjednek el válságok után, amikor a munkavállalóknak a lehetőségei korlátozottabbak a téren, hogy milyen jellegű munkát végeznek. Így az Európai Unió és az egyes tagállamok legújabb munkaerő-politikai törekvései között szerepel a munka rugalmassága és a munka biztonsága közötti egyensúly fenntartása. Ennek egyik jele a korábban részletezett európai uniós jogi szabályozási háttér kialakítása is.

5

I. Szerződéstípusok

A tipikus munkaviszony keretében történő és az atipikus foglalkoztatásra vonatkozó szerződések tartalmi elemeinek összevetése során levonható a következtetés, hogy a Munka törvénykönyvében szabályozott atipikus foglalkoztatási módok többsége a „hagyományos” munkaszerződés módosításával hozható létre, például részmunkaidős vagy határozott idejű munkaviszony esetén. A távmunkavégzés

⁵<https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2010/flexible-forms-of-work-very-atypical-contractual-arrangements>

során további szerződéses feltételekről is meg kell állapodnia a feleknek. Célszerű, ha a munkaszerződés közérthetően fogalmaz, legyen az tipikus vagy atipikus foglalkoztatási viszony.⁶

Külön szerződés köthető egyszerűsített foglalkoztatás esetén, ahol mintaszerződés használata javasolt. Ez az egyetlen munkavégzési típus, amely szóban is létrejöhet, azonban mindkét fél érdeke, ha később írásban is bizonyítani tudják a szerződés megkötését.

A nyugdíjas és iskolaszövetkezeti munkavégzés esetén is a hagyományostól eltérő szerződések megkötésére van szükség a munkavállalók tagsági viszonya miatt.

	Munkaszerződés elemei	Munkáltató tájékoztatási kötelezettsége
Kötelező elemek	▪ személyi adatok, szerződő felek megnevezése ▪ személyi alaphír ▪ munkakör megnevezése ▪ munkavégzés helye ▪ munkaviszony tartama Mt. 45. § (1)-(3) bek.	▪ napi munkaidő ▪ alaphíren túli juttatások ▪ elszámolás módja, a munkabérfizetés gyakorisága, ▪ munkakörbe tartozó feladatok
Kiegészítő elemek	▪ munkaidő, munkaidő beosztása ▪ próbaidő ▪ felmentési idő, végkielégítés ▪ költségtérítés és béren kívüli juttatások, egyéb kedvezmények ▪ határozott vagy határozatlan idő megjelölése Mt. 45. § (4)-(5) bek.	▪ munkáltatói jogkör gyakorlója ▪ szabadság mértéke, számításának és kiadásának módja, ▪ felmondási idő megállapításának szabályai ▪ kollektív szerződés hatálya Mt. 46. § (1) bek.

⁶ Szerződésminták a www.jogpontok.hu oldalon, az Iratmintatár fül alatt találhatóak.

A fentiektől eltér a távmunkával kapcsolatos dokumentációra vonatkozó szabályozás. Ebben az esetben a munkaszerződésnek részletesen ki kell térnie:

- a munkáltató ellenőrzési jogára,
- a munka során használt számítástechnikai eszköz használatának korlátozásának módjaira, és
- arról a szervezeti egységről, amelyhez a munkavállaló munkája kapcsolódik.

A munkáltató utasítási joga - eltérő megállapodás hiányában - kizárólag a munkavállaló által ellátandó feladatok meghatározására terjed ki. Eltérő megállapodás hiányában a munkáltató állapítja meg az ellenőrzés módját és a munkavégzés helyeként szolgáló ingatlan területén történő ellenőrzés esetén annak bejelentése és megkezdése közötti legrövidebb tartamot. Az ellenőrzés nem jelenthet a munkavállaló, valamint a munkavégzés helyeként szolgáló ingatlant használó más személy számára aránytalan terhet.

A munkaviszonyon belüli atipikus foglalkoztatási módokon túl a rugalmas foglalkoztatás körében meg kell említeni az önfoglalkoztatók körét is, amelyről szintén volt szó a korábbi fejezetekben. Ebben az esetben a természetes személy nem munkavállalói jogviszony formájában nyújt szolgáltatást vagy végez munkát, hanem megbízási vagy vállalkozási jogviszonyok sorozata keretében. Ez a fajta önfoglalkoztatás jó lehetőség például szabadúszók, művészek vagy egyes szakmunkások számára is. Ebben az esetben a Munka törvénykönyve helyett a Polgári törvénykönyv és a különböző adózási szabályok játszanak fontos szerepet.

	Munkajog		Polgári jog	
Jelleg	Munkaviszony (munkaszerződés)	Egyszerűsített foglalkoztatás (szerződés minta)	Megbízás (gondossági kötelem)	Vállalkozás (eredmény kötelem)
Vonatkozó jogszabály	2012. évi I. törvény (Mt.)	2010. évi LXXV. törvény (Efo.tv.)	2013. évi V. törvény (Ptk.)	